

PRIM. DR. EDVARD PERUŠKO
[19. KOLOVOZA 1932. – 8. TRAVNJA 2021.]

Neuroanesteziolog, sportaš, organizator, promotor jednostavnih vrijednosti

Ne znam. Stvarno ne znam. Ne znam kako napisati dio vlastite povijesti. Zatekla me vijest da je umro Edo. Tako smo ga zvali. Jedan od mojih šefova i učitelja. Što sam stariji, mirno mogu reći: mnogima uzor.

Vezivala nas je ista radna svakodnevica, osobito od 1987. godine. Tada sam, nakon sedam godina anesteziologije za operacije očiju, prešao na Odjel za neurokiruršku anesteziologiju i intenzivno liječenje Kliničkoga bolničkog centra Zagreb. Odjel kojemu je prvi voditelj bio prim. dr. Edvard Peruško. Prva ljubav mu je bila kardijalna anestezija. Ali kako to često biva, prva ljubav prijeđe u uspomene. U neurokirurškoj anesteziologiji bio je dugo, nekoliko desetljeća, i dočekao mirovinu. Onu administrativnu. U onu biološku nije otišao nikada. Uspravan, ravnog hoda i držanja, kako dolikuje nekome tko se ozbiljno bavio mačevanjem. Uspravan izvana i iznutra. Nutarnja uspravnost mu nije smetala da bude mudar u trenucima kada bi mnogo anesteziologa reagiralo naglo i emotivno. Uspravan i pred velikim kirurškim imenima. Danas se toga sjećam sa sjetom i poštovanjem.

Podijelili smo vjerojatno najdužu neurokiruršku anesteziju. Dvadeset tri sata i petnaest minuta. Pacijentica je bila mlada žena s arteriovenskom malformacijom mozga. Ja od jutra do televizijskog *Dnevnika* oko 20 sati, Edo od tada do drugog jutra. Bolesnica je iz operacijske dvorane izvezena u sedam sati i petnaest minuta. Za petnaest minuta je ekstubirana. „Ajmo na kavu“ – kaže Edo ujutro. Ne pitam kako je bilo. Tadašnja anestezija je uključivala kontinuiranu infuziju barbiturata. Netko drugi bi bolesnicu budio puno duže. Nakon kave se razidismo bez puno riječi. Nismo prepričavali, nismo objavili. Sretih bolesnicu nakon nekoliko mjeseci u trgovini na Kvaternikovom trgu u Zagrebu. Šešir s velikim obodom prekrivao je njenu glavu i cijelu priču o najdužoj neurokirurškoj anesteziji.

Prim. dr. Edvard Peruško bio je jedan od osnivača Sekcije za anesteziologiju Zbora liječnika Hrvatske. Bio je uvijek aktivan u društvenim zbivanjima vezanim uz struku. Plesač, zapažene izdržljivosti. *Damen Freund*. S ponosom je isticao slovensku krv. Ipak, uvijek je ostajao u Hrvatskoj, i nakon čestih gostovanja u Nizozemskoj i drugim europskim zemljama. I kad su ga godine pritislule i okolnosti se promijenile, ostao je ponosni rezervni oficir. U onoj vojsci. Vjerojatno jedini anesteziolog kojega su tijekom helikopterskog leta avioni jugovojske prisilno vratili u Zagreb. Letio je u Slavonski Brod radi premještaja teškog ranjenika. Mogao je Edo poslati i nekoga mlađega u transport – ali nije.

Bio je zadnji predsjednik cjelovitog JUARIL-a (Jugoslavenska anestezija, reanimacija i intenzivno liječenje), krovne anesteziološke institucije bivše države s nekoliko tisuća članova. Otišao je bez strasti i pompe s tog mjesta. Mirno. Kao sada u grob.

Nismo znali. Vijest se provukla neurokirurškom operacijom kao jutarnja proljetna magla. Vijest praćena nevjericom. Rijetki su još u operacijskom traktu koji ga poznaju kao živoga djelatnog anesteziologa. Nigdje nema njegove slike. Niti njegovoga malog muzeja povijesno važnih praktičnih anestezioloških stvarčica ispod staklene površine jednoga nevelikog stola. Nema ga više. Ali, svaki put kada uzmem u ruku endotrahealni savitljivi žičani tubus, pomislim kako je metalna vodilica za taj tubus – njegov izum. Koji nikada nije patentirao.

Otišao je. Čvrst, jednostavan. Pamtit ćemo ga uspravnoga.

U Zagrebu, 21. travnja 2021.

Prof. dr. sc. Ante Sekulić